



Смислова регуляція діяльності
Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітньо-наукова програма	<i>Психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна (денна) / дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, другий (весняний) семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС / 150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: канд. психол. н., ст.викл. кафедри психології і педагогіки, Москаленко Ольга Володимирівна, Olgets@ukr.net</i>

Розміщення курсу

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни є смисли як психологічні феномени, що виступають мотивуючими, скеровуючими й регулюючими чинниками людської діяльності, спілкування, вищих рівнів людської поведінки. Смислова регуляція передбачає високу міру усвідомленості, цілеспрямованості й логічної структурованості регульованих процесів. Навчальну базу дисципліни «Смислова регуляція діяльності» становлять знання, отриманні при вивченні різноманітних курсів, що спрямовані на розкриття загальних закономірностей і механізмів діяльності, а також формування досвіду рефлексії над різноманітними явищами, належними до психічної реальності, вміння отримувати, вимірювати й науково-обґрунтовано пояснювати емпіричні факти. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: «Теоретичні і методологічні проблеми психології», «Психологія наукової і технічної творчості», «Психологія соціальних явищ», «Соціальна психологія наукової діяльності», «Психологія життєвого середовища», «Психологія професійної діяльності».

Відповідно до вимог ОНП метою дисципліни є формування у аспірантів:

- здатності аналізувати феномени ціннісно-смислової сфери особистості, усвідомлювати відповідальні вибори на своєму життєвому і творчому, професійному шляху;
- здатності активно діяти та взаємодіяти у науковому пошуку та педагогічній діяльності, гнучко реагувати на зміни ситуації, стійко витримувати базові смисли діяльності, критично осмислювати та толерантно ставитись до наукових доробок різних наукових шкіл та парадигм у психології, дотримуватися принципу методологічного плюралізму;

- здатності усвідомлювати, організовувати та контролювати власну поведінку з метою забезпечення продуктивних стосунків з учасниками спільної діяльності; використовувати прийоми саморегулювання та самоконтролю, розвитку вольових якостей особистості.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- ролі та місця базових принципів у розвитку психологічної науки (ЗН 3);
- діалогічних форм спілкування у спільній діяльності(ЗН 14); ;
- особливостей психічних явищ, закономірностей розвитку психічних властивостей особистості, основ взаємодії і спілкування особистості у малій групі(ЗН 9) ;
- принципів реалізації міжкультурної взаємодії у межах ведення наукової дискусії (ЗН 11);
- сучасних тенденцій, напрямів і закономірностей розвитку вітчизняної та світової психологічної науки в умовах глобалізації та інтернаціоналізації (ЗН 17);

уміння:

- володіти прийомами особистісного саморозвитку та самовдосконалення, актуалізації своїх потенційних можливостей і подальшої самореалізації (УМ 9);
- виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (УМ 6);
- уміти аналізувати складні соціально-психологічні явища, пов'язувати загально-психологічні проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній діяльності(УМ 13);
- виявляти проблеми й суперечності, аналізувати психологічні явища й процеси соціальної дійсності (УМ 14).

У результаті засвоєння дисципліни аспіранти зможуть:

- виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (ФК 1);
- всебічного аналізувати соціально-психологічні процеси, моделювати та прогнозувати результати в соціальній сфері та поведінці людей (ФК 6);
- проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових та складних ідей та соціально-психологічних явищ (ЗК 2);
- знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для рішення проблем й прийняття рішень (ФК 9);
- забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших (ФК 11);

Аспіранти також отримають практичний досвід шляхом ведення процедури експериментального дослідження.

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта Olgets@ukr.net месенджер Telegram.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни аспіранту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Філософські засади наукової діяльності» та «Іноземна мова для наукової діяльності», «Методологія наукових досліджень», «Теоретичні і методологічні проблеми психології», «Психологія життєвого середовища», «Психологія наукової і технічної творчості», що входять до циклу обов'язкових (нормативних) дисциплін ОНП.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СР
1	2	3	4	5
Тема 1. Психологія, її місце в системі наук та проблема смислу	12	2	-	10
Тема 2. Проблема смислу в контексті історії Всесвітньої психологічної думки	12	2	-	10
Тема 3. Ціннісно-смилова сфера особистості: основні підходи	14	2	2	10
Тема 4. Діяльнісний підхід до ціннісно-смилової сфери. Особистісний смисл	12	2	-	10
Тема 5. Діяльнісний підхід до ціннісно-смилової сфери. Смилові структури	14	-	2	12
Тема 6. Аспекти смислу в сучасній версії діяльнісного підходу	14	-	-	14
Тема 7. Динаміка і трансформація смислових систем і структур	14	-	2	12
Тема 8. Індивідуальні особливості смислової регуляції	14	-	-	14
Тема 9. Міжособистісні форми смислів	14	-	2	12
Екзамен	30			30
Всього годин	150	8	8	134

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Политиздат, 1975. – 303 с.
2. Леонтьев Д.А. Психология смысла: природа, структура и динамика смысловой реальности. – М.: Смысл, 1999. – 487 с.
3. Основи психології: Підручник / За загал. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1995. – 632 с.

4.2 Допоміжна література:

1. Асмолов А.Г. Деятельность и установка // Асмолов А.Г. По ту сторону сознания: методологические проблемы неклассической психологии. – М.: «Смысл», 2002. – С. 16-166.
2. Братусь Б.С. Аномалии личности. – М.: Мысль, 1988. – 304 с.
3. Братусь Б.С. К изучению смысловой сферы личности // Вестник Московского ун-та. – Сер.14. – Психология. – 1981. – № 2. – С.46-56.
4. Бреусенко-Кузнецов А.А. Опыт сказочничества. Динамика ценностно-смысловой сферы личности в условиях экзистенциального кризиса: Монография. – К.: КВИЦ, 2005. – 386 с.
5. Делёз Ж. Логика смысла: Пер. с фр. – М.: Академия, 1995. – 298 с.
6. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций: Монография. – К.: МЗУУП, 1993. – 384 с.
7. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. М.: Педагогика, 1982. – 255 с.
8. Психологія: Навч. Посіб. / О.В.Винославська, О.А.Бреусенко-Кузнецов, В.Л.Зликов та ін.; За наук. ред. О.В.Винославської. – 2-е вид., перероб. та доповн. – К.: Фірма "ІНКОС", 2009. – 390 с.
9. Рубинштейн М.М. О смысле жизни. Труды по философии ценности, теории образования и университетскому вопросу: [В 2 т.] / Под ред. Н.С. Плотникова и К.В. Фараджева. – Т. 1. – М.: Издат. дом «Территория будущего», 2008. – Т. 1. – 574 с.
10. Рубинштейн М.М. О смысле жизни. Труды по философии ценности, теории образования и университетскому вопросу / Под ред. Н.С.Плотникова и К.В.Фараджева. Вст. ст. К.В.Фараджева. – Т. 2. – М.: Издат. дом «Территория будущего», 2008. – 373 с.
11. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
12. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер Ком, 1998. – 688 с.
13. Рубинштейн С.Л. Принцип творческой самодеятельности // Вопросы философии. – № 4. – 1989. – С. 88-95.
14. Столин В.В. Самосознание личности. – М.: Изд. Моск. ун-та, 1983. – 284 с Трубецкой Е.Н. Смысл жизни. – М.: Республика, 1994. – 432 с.
15. Франк С.Л. Смысл жизни // Смысл жизни: Антология. – М.; Изд. гр. «Прогресс-Культура», 1994. – С.489-583.
16. Франкл В. Человек в поисках смысла: Пер. с англ., нем. – М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
17. Шпет Г.Г. Явление и смысл. – Томск: Водолей, 1996. – 192 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СР з посиланням на літературу)
-------	--

1	Тема 1. Психологія, її місце в системі наук та проблема смислу Визначення психології. Місце психології в системі наук. Внутрішня структура психологічної науки. Осьові науки та спеціальні. Об'єкт і предмет психології. Особливості психічної реальності, аргументи її існування. Історичні форми предмету психології. Особливості розуміння поняття смислу в залежності від обраного предмету психології. Метафізичні або емпіричні витoki смислу. Смысл та досвід. Досвід внутрішній та зовнішній. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Обґрунтувати розуміння поняття смислу 2. Проаналізувати взаємозв'язок смислу та досвіду 3. Метафізичні або емпіричні витoki смислу
2	Тема 2. Проблема смислу в контексті історії Всесвітньої психологічної думки Основні підходи до історико-психологічного дослідження. Вчинкова концепція. Вчинок як логічний та історико-психологічний осередок психології. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Обґрунтувати особливе місце проблеми смислу у світовій психології. 2. Розкрити особливості позитивістського і метафізичного підходів до смислу в контексті розуміння історико-психологічного процесу. 3. Аргументувати постання канонічної психології як висновок із історико-психологічної концепції В.А. Роменця.
3	Тема 3. Ціннісно-смысловa сфера особистості: основні підходи Ціннісно-смысловa сфера особистості як ієрархія ціннісних орієнтацій. Ціннісно-смысловa сфера особистості як сукупність особистісних смислів. Досвід екзистенціального діяння як аналог ціннісно-смыслової сфери особистості. Розбіжності у питанні детермінації ціннісно-смыслових феноменів. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Проаналізуйте основні розбіжності у питанні детермінації ціннісно-смыслових феноменів. 2. Охарактеризуйте причини ціннісної ієрархії особистості.
4	Тема 4. Діяльнісний підхід до ціннісно-смыслової сфери. Особистісний смисл Методологічні засади діяльнісного підходу. Структура діяльності за О.М.Леонтьєвим. Діалектико-матеріалістичний характер діяльнісного підходу в класичній версії. Особистісний смисл: загальна характеристика поняття. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Порівняйте способи розуміння ціннісно-смыслової сфери особистості у діяльнісному підході О.М. Леонтьєва та суб'єктно-діяльнісному підході С.Л. Рубінштейна. 2. Розкрийте структуру діяльності за О.М. Леонтьєвим. 3. Визначте сутність особистісного смислу.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять – сформувані у аспірантів:

- уміння застосовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій;
- уміння аналізувати особливості ціннісно-смислової сфери особистості;
- досвід виявляти проблеми і суперечності, аналізувати психологічні явища;
- уміння екстраполювати психологічні знання на широке коло процесів дослідницько-інноваційної діяльності.

№ з/п	Назва теми та перелік основних питань
1	Тема 3. Ціннісно-смислова сфера особистості: основні підходи <i>Питання для обговорення:</i> 1. Ціннісно-смислова сфера особистості як ієрархія ціннісних орієнтацій. 2. Ціннісно-смислова сфера особистості як сукупність особистісних смислів. 3. Досвід екзистенціального діяння як аналог ціннісно-смислової сфери особистості <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Проаналізуйте основні розбіжності у питанні детермінації ціннісно-смилових феноменів 2. Проаналізуйте особливості розуміння поняття смислу в залежності від обраного предмету психології.
2	Тема 5. Діяльнісний підхід до ціннісно-смислової сфери. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Охарактеризуйте розвиток поняття особистісного смислу у постлеонтєвський період. 2. Визначте смислові структури: смислове настановлення, мотив, смислова диспозиція, смисловий конструкт, особистісні цінності і потреби. 3. Охарактеризуйте смисл життя як інтегральна смислова орієнтація. 4. Динамічна смислова система як принцип організації і основна одиниця ціннісно-смислової сфери. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Охарактеризуйте онтологічний, феноменологічний і діяльнісний плани розуміння смислу. 2. Визначте смисл як інтегративну основу особистості. 3. Визначте смисл як структурний елемент свідомості. 4. Охарактеризуйте онтологічний аспект: смисл у системі життєвих відносин. 5. Визначте шляхи й механізми смислопородження.
	Тема 7. Динаміка і трансформація смислових систем і структур <i>Питання для обговорення:</i> 1. Охарактеризуйте внутрішньоособистісну динаміку смислових процесів: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислобудова 2. Філогенез та онтогенез смислової регуляції.

3	3. Визначте механізми онтогенетичного розвитку смислової сфери. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Проаналізуйте дослідження смислу методом «Активної уяви» (ідеографічний шлях) 2. Охарактеризуйте номотетичний та ідеографічний шляхи дослідження особистісних смислів.
4	Тема 9. Міжособистісні форми смислів <i>Питання для обговорення:</i> 1. Охарактеризуйте колективні аспекти смислової комунікації. 2. Визначте групові смислоутворювальні контексти. 3. Проаналізуйте поняття смислова координація. <i>Завдання на самостійну роботу аспірантів:</i> 1. Охарактеризуйте сутність трансформації смислів у спільній діяльності. 2. Проаналізуйте аспекти смислової комунікації. 3. Проаналізуйте групові смислоутворювальні контексти. 4. Охарактеризуйте спрямовану трансляцію смислів

6. Самостійна робота аспірантів

Тема 6. Аспекти смислу в сучасній версії діяльнісного підходу

Онтологічний, феноменологічний і діяльнісний плани розуміння смислу. Смысл як інтегративна основа особистості. Смысл як структурний елемент свідомості. Смысл як структурний елемент діяльності. Онтологічний аспект: смысл у системі життєвих відносин. Феноменологічний – смысл у структурі свідомості. Діяльнісний – смысл у структурі діяльності. Шляхи й механізми смислопородження.

Тема 8. Індивідуальні особливості смислової регуляції.

Диференціальна психологія смислової регуляції. Індивідуальні особливості. Головні конструкти: телеологічність – каузальність, загальний рівень осмисленості життя, співвідношення ціннісної та потребової регуляції, структурна організація смислових систем, ступінь її усвідомленості, часова локалізація смислових орієнтирів.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Смислова регуляція діяльності», аспіранти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом підготовки реферату. Метою написання реферату є підтвердження рівня опанування аспірантами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.

Робота над рефератом передбачає поглиблене вивчення обраної психологічної проблеми, сучасної наукової літератури, а також оволодіння навичками логічного аналізу та узагальнення матеріалу, його системного викладу. Тема реферату обирається аспірантом

самостійно впродовж двох тижнів з початку семестру, виходячи із запропонованого переліку. Окрім запропонованих, аспіранти можуть самостійно обирати тему реферату, обов'язково погоджуючи її з викладачем. Орієнтовна тематика рефератів та вимоги до змісту та оформлення містяться у Додатку 1.

Аспіранти подають реферат на кафедру психології і педагогіки за два тижні до екзамену.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспіранта на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Аспірант, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Аспірант на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від аспірантів до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між аспірантами і викладачем на лекції. На практичних заняттях аспіранти фокусують свою увагу на аналізі соціально-психологічних явищ у суспільстві та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПП ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПП ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПП ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>

Серед технологічних рішень у рамках протидії порушенням академічної доброчесності в рамках вивчення курсу «Смислова регуляція діяльності» можна відзначити: перевірку підготовленого реферату на плагіат. Перевірка здійснюється в Системі виявлення збігів/ідентичності/схожості тексту від [компанії Юнічек](#). У разі виявлення академічного

плагіату у роботах працівників та здобувачів вищої освіти Університету автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства, у тому числі, передбачених [Законом України про освіту](#).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, підготовка реферату](#).

Семестровий контроль: [екзамен](#).

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг аспіранта з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) підготовка доповіді та виступ на семінарському занятті, групове обговорення питань семінарського заняття;
- 2) написання реферату;
- 3) екзаменаційна контрольна робота.

Аспірант отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань.

Належна підготовка аспіранта до семінарського заняття займатиме в середньому 1-1,5 години.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання аспіранта визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 2.

Аспірант може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення аспіранта з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Об'єктивність екзаменаторів забезпечується застосуванням розроблених критеріїв оцінювання, проведенням екзаменів переважно у письмовій формі https://document.kpi.ua/files/2020_7-137.pdf.

У Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://document.kpi.ua/files/2020_7-137.pdf (сторінка 4) йдеться, що у випадку виникнення конфліктної ситуації здобувача з екзаменатором до проведення семестрового контролю, за обґрунтованою заявою здобувача (колективною заявою здобувачів), декан факультету створює комісію з проведенням запланованого заходу семестрового контролю.

Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів регулюються Положенням про вирішення конфліктних ситуацій в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://document.kpi.ua/files/2020_7-170.pdf.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 20 балів.

Екзамен проводиться в письмовій формі. Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин. Контрольне завдання містить 2 питання за тематичними розділами кредитного модулю. Орієнтовний перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи міститься у Додатку 3.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно

94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації аспірантам

Вивчення курсу «Смислова регуляція діяльності» передбачає засвоєння аспірантами системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами. За кожною темою наводяться посилання на список основної та додаткової літератури, що не виключає можливості аспірантів самостійно по узгодженню з викладачем розширити цей список. Така робота із підбору релевантних наукових джерел може виявитись особливо корисною при підготовці аспіранта до екзамену.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи аспірантів з навчальним контентом у міжсесійний період. Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Проведення семінарських занять є практико-орієнтованим. Головними завданнями семінарських занять є розвиток у аспірантів умінь працювати з науковою на навчальною літературою з психології, готувати доповіді, формулювати та відстоювати власну позицію, брати активну участь у тематичній дискусії.

За відсутності індивідуальних завдань для організації самостійної роботи аспірантів із науково-навчальною літературою аспірантам пропонується: конспектування окремих тем, які виносяться на самоопрацювання написання тез та створення презентацій.

Позааудиторні заняття

Можлива участь аспірантів у неформальних гуртках, зокрема у відкритій групі PhD-інкубатор <https://www.facebook.com/groups/2735550373369832/>

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відеоконференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено

канд. психол. н., доцентом кафедри психології і педагогіки Бреусенко-Кузнєцовим Олександром Анатолійовичем

канд. психол. н., ст. викладачем кафедри психології і педагогіки Москаленко Ольгою Володимирівною

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол № ____ від _____)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № ____ від _____)

Орієнтовна тематика для рефератів

1. Смысловий аспект психічної реальності.
2. Розвиток поняття особистісного смислу у постлеонтьєвський період. Смыслові структури.
3. смыслове настановлення, мотив, смыслова диспозиція, смысловий конструкт, особистісні цінності і потреби.
4. Смысл життя як інтегральна смыслова орієнтація.
5. Динамічна смыслова система як принцип організації і основна одиниця ціннісно-смыислової сфери.
6. Смысл та досвід. Досвід внутрішній та зовнішній.
7. Вчинок як логічний та історико-психологічний осередок психології.
8. Логічна структура вчинку: ситуація, мотивація, дія, післядія. Смысл як феномен післядії.
9. Історико-психологічна структура вчинку.
10. Диференціальна психологія смыислової регуляції.
11. Онтологічний, феноменологічний і діяльнісний плани розуміння смислу.
12. Смысл як інтегративна основа особистості.
13. Смысл як структурний елемент свідомості.
14. Смысл як структурний елемент діяльності.
15. Системно-структурний підхід до особистості у радянській психології. Особистість як системна якість.
16. Індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт.
17. Вершинний та розширювальний підхід до особистості. Особистість як соціальний індивід, або соціальне у індивіді.
18. Стратометрична концепція у соціальній психології.
19. Порушення смыислової регуляції при девіантному розвитку особистості.
20. Колективна ментальність та загальні смисли. Аспекти смыислової комунікації.
21. Групові смыслоутворювальні контексти. Смысл та значення.
22. Смыслова координація. Трансформація смислів у спільній діяльності.
23. Проблеми організаційного опосередкування мотивації поведінки й діяльності.
24. Організаційна діяльність як мотивоутворювальний фактор у реалізації смислу життя.
25. Суб'єктно-діяльнісний підхід, його гуманістична спрямованість.
26. Поняття суб'єкту. Суб'єкт діяльності та суб'єкт життя.
27. Суб'єктне опосередкування діяльності, свідомості та споглядання.
28. Теорія особистості у суб'єктному підході. Діяльність як самодіяльність.
29. Принцип творчої самодіяльності. Відносини людини і світу.
30. Проблема смислу в метафізичній психології.
31. Явище та смысл за Г. Шпетом. Смысл як ентелехія.
32. Смыслопородження за Ж.Дельозом. Теорія смислу як серія парадоксів.
33. Досвід екзистенціального діяння як аналог ціннісно-смыислової сфери особистості.
34. Рівнева модель ціннісно-смыислової сфери особистості.
35. Генезис ціннісних феноменів.

Структура реферату

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Матеріал розподіляється рівномірно у відповідності до плану реферату:

– вступ (мають бути обґрунтовані актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначені мета та завдання роботи);

- основна частина (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості;
- висновки (необхідно сформулювати:
 - а) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату;
 - б) теоретичні та практичні рекомендації, що випливають з проведеного аналізу. Вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу);
- список літератури (містить використані джерела та публікації).

Вимоги до написання реферату

Обсяг реферату має складати – 1 друкований аркуш (24 сторінки). До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4 (210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., лівє – 3 см, правє – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, зазвичай, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, зазвичай, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані.

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Максимальна кількість балів за реферат складає 20 балів.

Кожний реферат оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

1. Актуальність теми.
2. План та зміст реферату має системно розкривати обрану тему.
3. Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків.
4. Використані джерела, тобто наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг аспірантів із дисципліни «Смислова регуляція діяльності» складається з балів, що отримуються за:

- 1) підготовка доповіді та виступ на семінарському занятті, групове обговорення питань семінарського заняття;
- 2) виконання реферату (індивідуального завдання);
- 3) екзаменаційна контрольна робота.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів – 20 балів (ваговий бал на 1 семінарському занятті складає 5):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших аспірантів у процесі дискусії	5
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3-4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	1-2

2. Виконання індивідуального завдання (реферату) (максимальна кількість балів складає 20):

тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, є аналітичні висновки аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	16-20
тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел але немає аналітичних висновків аспіранта	10-15
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не достатньо розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	5-9
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано недостатня кількість нормативних та наукових джерел	1-4

3. Екзамен: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин. Екзаменаційна контрольна робота максимальна кількість балів складає 60. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Вагомий бал кожного питання – 30.

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з	25-30
---	-------

матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	
відповідь на всі поставлені питання, але не зовсім повна або недостатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	19-24
достатньо поверхова відповідь на всі поставлені питання; суттєві помилки у відповіді; відсутність відповіді на одне питання при правильній, в цілому, відповіді на інші	10-18
правильна відповідь лише на одне питання при відсутності відповідей на інші або при неправильних відповідях на них	5-9
неправильна відповідь на поставлені питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання; відсутність відповіді	0-4

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 20 + 20 = 40 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 60% від R, а саме:

$$RE = 60 \text{ бали.}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає:

$$R = RC + RE = 100 \text{ балів.}$$

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 20 балів.

Для отримання аспірантом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (**RD**) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Орієнтовний перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Розкрити смисловий аспект психічної реальності.
2. Розкрити зв'язки між поняттями смисл та досвід.
3. Порівняти досвід внутрішній та зовнішній.
4. Охарактеризувати вчинок як логічний та історико-психологічний осередок психології.
5. Охарактеризувати логічну структура вчинку: ситуація, мотивація, дія, післядія.
6. Розкрити розуміння смислу як феномену післядії у вчинковому підході.
7. Розкрити історико-психологічну структуру вчинку.
8. Охарактеризувати диференціальну психологія смислової регуляції як наукову галузь.
9. Розкрити онтологічний, феноменологічний і діяльнісний плани розуміння смислу.
10. Охарактеризувати розвиток поняття особистісного смислу у постлеонтєвський період.
11. Охарактеризувати поняття «смислові структури».
12. Охарактеризувати е смислове настановлення, мотив, смислову диспозицію.
13. Охарактеризувати смисловий конструкт, особистісні цінності і потреби.
14. Розкрити розуміння смислу життя як інтегральної смислової орієнтації.
15. Обґрунтуйте застосування принципу динамічної смислової системи як принципу організації і основної одиниці ціннісно-смислової сфери.
16. Охарактеризувати смисл як інтегративна основа особистості.
17. Охарактеризувати смисл як структурний елемент свідомості.
18. Охарактеризувати смисл як структурний елемент діяльності.
19. Охарактеризувати системно-структурний підхід до особистості у радянській психології.
20. Проаналізувати розуміння особистості як системної якості.
21. Порівняти поняття індивід, особистість, індивідуальність, суб'єкт.
22. Порівняти вершинний та розширювальний підхід до особистості.
23. Порівняти підходи до особистості: особистість як соціальний індивід, або соціальне у індивіді.
24. Розкрити сутність стратометричної концепції у соціальній психології.
25. Охарактеризувати порушення смислової регуляції при девіантному розвитку особистості.
26. Розкрити смисл понять «колективна ментальність» та «загальні смисли».
27. Розкрити аспекти смислової комунікації.
28. Охарактеризувати групові смислоутворювальні контексти.
29. Порівняти поняття: смисл та значення.
30. Розкрити сутність смислової координації.
31. Охарактеризувати трансформацію смислів у спільній діяльності.
32. Розкрити проблеми організаційного опосередкування мотивації поведінки й діяльності.
33. Охарактеризувати організаційну діяльність як мотивоутворювальний фактор у реалізації смислу життя.
34. Охарактеризувати суб'єктно-діяльнісний підхід, його гуманістичну спрямованість.
35. Охарактеризувати поняття суб'єкту діяльності та суб'єкту життя.
36. Обґрунтуйте суб'єктне опосередкування діяльності, свідомості та споглядання.
37. Розкрити основні ідеї теорії особистості у суб'єктному підході.
38. Обґрунтуйте погляд на діяльність як на самодіяльність.
39. Охарактеризувати генезис ціннісних феноменів.
40. Охарактеризувати принцип творчої самодіяльності.
41. Охарактеризувати проблему смислу в метафізичній психології.

42. Розкрити співвідношення смислу життя та світової безсмыслиці за Є.М.Трубецьким.
43. Розкрити фазові ідеї твору «Явище та смисл» Г. Шпета.
44. Охарактеризувати сутність смислопородження за Ж. Дельозом.
45. Охарактеризувати досвід екзистенціального діяння як аналог ціннісно-смислової сфери особистості.
46. Розкрити сутність рівневої моделі ціннісно-смислової сфери особистості.